

# תקן חדש

בחלק 70 של "תקן ישראלי: ת"י 2481" מאזכרים 3 החלקים האחרים שלו, אך בחלקים 0, 1 ו-2 של התקן לא מוזכר משום מה, חלק 70 כחלק מסידרת התקנים.

אימוץ כללים תיקניים המופיעים בחלק 70 של התקן איננו חובה, שהרי, כאמור, חלק זה של התקן לא הוכרז עדיין כרשמי. עם זאת, הם מומלצים לכל המעורבים בתעשיית המעליות ואף מתחייבים מהיבטים אנושיים. גם אם אין זה מעשי כעת להכריז על חלק 70 של התקן כרשמי - רצוי היה, לקבוע תאריך יעד להכרזה כזאת. (ראו מאמר ב'בטיחות' 295, עמ' 27).

## התקן הרשמי החדש למעליות - ת"י 2481 הוא אימוץ - עפ"י חוק ההסדרים במשק - של תקני ארגון התקינה האירופי, ובא במקומו של התקן הישראלי הרשמי ת"י 24

מאת אינג' דוד דוידסון

ב"כללי התקנים (עיבוד כללים ישראליים), התשנ"א-1991", קבע מכון התקנים, מתוקף סמכותו, לפי סעיף 7 ל"חוק התקנים, התשי"ג-1953" כך:

"32. (א) עברו חמש שנים מיום פרסום המהדורה האחרונה של תקן או מיום פרסום גיליון תיקון לתקן או מיום שבו אושר התקן מחדש, כאמור בסעיף (ב), המאוחר מבין השלושה, ולא הוחלט להכניס שינויים בו, תדון הוועדה הטכנית המתאימה ותחליט אם יש צורך בהכנסת שינויים בתקן כדי להתאימו להתקדמות הטכניקה והמדע ולהתפתחות המשק. אין בהעדר אישור שכוה כדי לגרוע מתוקפו של התקן."

התקן הישראלי: ת"י 24 פורסם באוקטובר 1987 ומאז התפרסמו לא פחות מ-8 גיליונות תיקון (האחרון בשנת 2000), שהפכו את ההתמצאות בתקן ואת החיפוש בו למשימה לא פשוטה.

### מעלותיו של התקן החדש

התקן החדש למעליות "תקן ישראלי: ת"י 2481" כולל 4 חלקים והם:

**ת"י 2481, חלק 0** - מעליות: דרישות בטיחות לבנייה ולהתקנה - דרישות יסוד.

**ת"י 2481, חלק 1** - מעליות: דרישות בטיחות לבנייה ולהתקנה - מעליות חשמליות.

**ת"י 2481, חלק 2** - מעליות: דרישות בטיחות לבנייה ולהתקנה - מעליות הידראוליות.

**ת"י 2481, חלק 70** - מעליות: דרישות בטיחות לבנייה ולהתקנה - התאמות מיוחדות לנגישות אנשים, לרבות אנשים בעלי מגבלות.

החלקים 0, 1, 2 של "תקן ישראלי: ת"י 2481" הם משבט תשס"ו (פברואר 2006) והוכרו כרשמיים. חלק 70 של "תקן ישראלי: ת"י 2481" הוא מאב תשס"ד (יולי 2004), והוא אימוץ של התקן האירופי EN 70-70 ממאי 2003, בשלב זה חלק זה של התקן הוא וולונטרי בלבד, ורשומה בו הערה המציינת שהוא עשוי לשמש כמדריך לצורך טיפול בשידרוג מעליות קיימות.

העוסקים בתחום המעליות יודעים על קיומו של "תקן ישראלי: ת"י 24" מתשרית תשמ"ז, אוקטובר 1987, הכולל 2 חלקים:

חלק 1 - מעליות: דרישות בטיחות לבנייה ולהתקנה - מעליות חשמליות;

חלק 2 - מעליות: דרישות בטיחות לבנייה ולהתקנה - מעליות הידרוליות.

התקן הזה, על שני חלקיו, היה התקן הרשמי (המחייב) עד שהוחלף בשבט תשס"ו, פברואר 2006, ע"י **התקן הישראלי: ת"י 2481**, רשמי אף הוא.

התקן החדש - מקיף לאין ערוך מהתקן הקודם - הוא אימוץ של התקן האירופי. מספרו בנוי כך שבשתי ספרותיו הראשונות (24) הוא מזכיר את התקן הישן ובשתי ספרותיו האחרונות (81) הוא רומז לתקני המעליות של ארגון התקינה האירופי (CEN) EN 81-1 ו-EN 81-2, מאוגוסט 1998.

אימוץ התקנים הזה נעשה על פי "חוק ההסדרים במשק מדינת ישראל (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת התקציב 2000), התש"ס-2000". בחוק זה נערך שינוי בסעיף 7 של "חוק התקנים התשי"ג-1953" כדלהלן:

"(ב) (1) בקביעת תקן יאמץ המכון, ככלל, תקינה בינלאומית אשר נוהגת בקרב המדינות המפותחות: בקביעת התקן יובא בחשבון אופי הסחר בין ישראל למדינות העולם;

(2) כאשר קיימים תקנים שונים במדינות המפותחות רשאי המכון לקבוע תקנים חלופיים ובלבד שכל תקן שיקבע כאמור יתבסס במלואו על תקן בין לאומי קיים;

(3) בנסיבות מיוחדות, כאשר יש הכרח לעשות כן בשל קיומם של תנאים מיוחדים למדינת ישראל, רשאי המכון לשנות תנאים מסוימים הקבועים בתקינה הבין לאומית כאמור בפסקאות (1) ו-(2), תוך פירוט הנימוקים לכך, בדברי הסבר אשר יצורפו לתקן."

הכותב הוא ראש קבוצה ומרכז נושא המעליות באגף הפיקוח על העבודה, אזור תל אביב והמרכז



# למעליות



בהשוואה ל"תקן ישראלי: ת"י 24" - החלקים 1 ו-2 של "תקן ישראלי: ת"י 2481" הם הרבה יותר מעמיקים ומקיפים. בנוסף, התקן כולל גם את חלק 0 - מעליות: דרישות בטיחות לבנייה ולהתקנה - דרישות יסוד, המציב כללים הנדרשים לתכנון ולביצוע בתחומים אלה. סידרת התקנים הזאת נכתבה תוך אימוץ "הגישה החדשה" (New Approach) של האיחוד האירופי, לקביעת דרישות טכניות (שהיא שונה מהגישה שהיתה נהוגה בעבר) וראוי לציין נקודות עיקריות המאפיינות את הגישה:

- סידרת התקנים מאפשרת גמישות בבחירת התקן המסוים או המיפרט המסוים, שישמשו בסיס לתקן המעליות - כל עוד המעליות מתאימות לדרישות היסוד;
- היא מאפשרת לעוסקים בתקן המעליות חופש פעולה בבחירת הפתרונות המעשיים לדרישות היסוד, מבלי לקשור אותם לפתרונות המצויים בתקן מסוים, אחד;
- היא מאפשרת יישום מהיר ומעשי של התפתחויות טכנולוגיות, מבלי להיות מוגבלים ע"י דרישות התקנים המסוימים, שכל שינוי בהם עשוי להימשך זמן רב.

**חלק 1** של "תקן ישראלי: ת"י 2481" אינו חל על:

- מעליות המונעות בדרכים שאינן מוזכרות בסעיף 1.1 (בחלק זה של התקן);
  - התקנת מעליות חשמליות בבניינים קיימים שיש בהם מיגבלות במימדים ובמידות;
  - שיפוצים יסודיים של מעליות אשר הותקנו לפני פירסומו של תקן זה (ראו נספח E בחלק 1 של התקן);
  - המעליות הפטורות המוזכרות בחלק 0 של סידרת התקנים;
  - מעליות המותקנות בין מסילות קבועות, בזווית כלפי האנך שהיא גדולה מ-15°;
  - דרישות בטיחות במהלך הובלת המעלית, התקנתה, תיקונה ופירוקה.
- חלק 2** של התקן לא חל על:
- המעליות שעליהן לא חל חלק 1 של התקן;
  - מעליות הידרוליות בעלות מהירות נומינלית גדולה מ-1 מטר לשנייה.

התקן לא כולל דרישות לגבי רעש ורעידות מכיוון שהדרישות האלה אינן קשורות לבטיחות השימוש במעליות.

בסעיף 29(א) של "כללי התקנים (עיבוד תקנים ישראליים)", התשנ"א-1991" רשום: "המנהל (הכוונה למנהל הכללי של מכון התקנים - ד.ד.) יפרסם את התקן בשפה העברית בדרך שיראה לנכון, אך רשאי הוא לאשר פרסום תקן, במלואו או מקצתו, בשפה האנגלית, בהתחשב באוכלוסייה המשתמשת בו ובעמדת הוועדה הטכנית הנוגעת בדבר."

ואכן, החלקים 1 ו-2 של "תקן ישראלי: ת"י 2481" פורסמו בשפה האנגלית.

תקן ישראלי: תקן 2481: חלקים 0, 1, 2 פורסמו ע"י מת"י ב-21 לפברואר 2006 וב"רשומות": ב-8 מרץ 2006. מעמדו החוקי של התקן הוא: "רשמי".

תחילת התקן הזה היא מיום פרסומו. עם זאת, במשך חצי שנה מיום התחילה, ניתן לבדוק את ההתאמה לתקן של מעליות אשר ניבנו לפי תקן ישראלי: ת"י 24: חלקים 1 או 2. ■

כל אלה מוזכרים ב"תקן ישראלי: ת"י 2481" כיתרונות של "הגישה החדשה":

- כל המעליות אשר עליהן חלים התקנים האלה חייבות להתאים לדרישות היסוד המפורטות בחלק 0. מתקין מעליות ימלא את חובותיו מהיבטי התקן ויעמוד בדרישותיו החוקיות - רק אם הוכח ונקבע שהמעלית מתאימה לדרישות היסוד.
- מעליות אשר עומדות בכל הדרישות הכלולות בחלק 1 או בחלק 2 של סידרת התקנים (בהתאמה לסוג המעלית) נחשבות כמעליות העומדות בדרישות חלק 0, ולכן הן תהיינה מתאימות לתקן;
- המעלית יכולה שלא לעמוד בדרישה מדרישות חלק 1 או חלק 2 של סידרת התקנים (בהתאמה לסוג המעלית). אך, אם נקבע כי המעלית מתאימה לדרישות היסוד שבחלק 0 - היא תיחשב כמעלית המתאימה לתקן.

"הגישה החדשה" הזאת יש גם חסרונות. התקן מעדיף להתעלם מהם וכך גם אני, משני טעמים:

- התקן הוא חדש ורק יצא לאור;
- התקן הזה הוא אימוץ של תקן הקיים בקהיליה האירופאית המכובדת, הכוללת את: אוסטריה, בלגיה, צ'כיה, דנמרק, פינלנד, צרפת, גרמניה, יוון, איסלנד, אירלנד, ספרד, שוודיה ובריטניה.

## מעליות שהתקן החדש לא חל עליהן

**חלק 0** של "תקן ישראלי ת"י 2481" אינו חל על:

- מעליות שתוכננו (Designed) וניבנו לצרכים מיוחדים של המשטרה או של הצבא;
- מעליות במיכרות;
- מעליות במה (תיאטרון);
- מעליות המותקנות בכלי תעבורה;
- מעליות הצמודות למכוונות, אשר מיועדות באופן בלעדי לאפשר גישה למקום העבודה;
- רכבות המונעות בגלגל שיניים ופס שיניים;
- מעליות לשימוש בעת ביצוע עבודות בנייה, שמיועדות להסעת בני אדם ומשאות;
- מיתקני רכבל.

